

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่*

Factor impacting media-literacy on sex among undergraduate students in Chiang Rai and Chiang Mai

อัญมณี ภักดีมวลชน**

คมสัน รัตนะสิมากุล***

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อค่านิยมทางด้านเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา 2. เพื่อศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อทางด้านค่านิยมเรื่องเพศ และ 3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษา โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage random Sampling) สถิติที่ใช้เป็นค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นต่อค่านิยมทางเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษา

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่” ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีงบประมาณ 2560

** วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (ว.ม.) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สื่อสารมวลชน) (2552) ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และกำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอก สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*** นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2549) ปัจจุบันเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ แผนกการสื่อสารสื่อใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

เห็นด้วยกับค่านิยมทางเพศที่ดีในสังคมไทยโดยชายไทยควรมีความรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่หลอกลวง ไม่ข่มเหงน้ำใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.28$) รองลงมา คือ วัยรุ่นในปัจจุบันมักจะใช้อารมณ์ตัดสินใจมากกว่าเหตุผล ($\bar{x}=4.09$) และในปัจจุบันเกิดปัญหาหย่าร้างกันมากขึ้น เพราะมีรสนิยมนแตกต่างกัน ($\bar{x}=3.73$) ซึ่งเป็นค่านิยมที่ไม่ถูกต้องในสังคมไทย 2) ระดับการรู้เท่าทันสื่อทางด้านค่านิยมเรื่องเพศภาพรวมมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.55$) อยู่ในระดับที่ 3 คือสามารถการประเมินค่าสื่อได้ (Evaluate) และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษา ได้แก่ ครอบครัว (บิดา มารดา) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.34$) และกลุ่มตัวอย่างคิดว่าสถาบันการศึกษาควรจะต้องปลูกฝังบทบาทของตนเองและรู้บทบาทที่แสดงต่อผู้อื่น ($\bar{x}=4.12$) นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางด้านครอบครัว การศึกษาและสื่อมวลชน ส่งผลต่อระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

คำสำคัญ : การรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ, ค่านิยมทางเพศ

Abstract

The research “Factor impacting media-literacy on sex among undergraduate students in Chiang Rai and Chiang Mai” purposes 1) To study the students' opinion upon sexual values among the undergraduate students, 2) To study the level of media literacy, and 3) To study the factors influencing the students' media literacy in the aspect of sex. This research is the Quantitative research; the questionnaire to collect information from 400 university students in Chiang Mai and Chiang Rai provinces with the use of multi-stage random sampling, percentage, S.D., and multiple regression.

There are numerous findings from this series as follows. 1) The sample group shows high level of opinion upon sexual values ($\bar{x}=3.49$). When considering from each category, it reveals that the students agree with the good sexual values in the aspect of Thai society, which believe that men are supposed to show their responsibilities upon women i.e., not cheating and not taking advantages which shows the highest average ($\bar{x}=4.28$). The young people nowadays seem to use emotions when making decision rather than reasons ($\bar{x}=4.09$). At presents a number of couples device due to their different tastes ($\bar{x}=3.73$). These are considered the improper values among Thai society.

2) The sample groups shows high level of media literacy in the aspect of sexual values ($\bar{x}$ = 3.55) being the 3rd level, which means they can evaluate the media. 3) The factors influencing the media literacy in the context of sex among the students are family (parents) which shows the highest average ($\bar{x}$ = 4.34), as well as their self-realization thinking that the educational institutes need to teach students to realize their roles for themselves and for others ($\bar{x}$ = 4.12). Moreover, family, education and media also influence the students' media literacy.

Keywords: media-literacy on sex, sexual values

บทนำ

ปัจจุบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อผู้รับสารเป็นอย่างมาก ด้วยความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงสื่อ ทำให้ผู้รับสารสามารถเลือกที่จะบริโภคข่าวสารได้ตามที่ตนเองต้องการ รวมถึงคุณลักษณะของสื่อแต่ละประเภทก็มีผลต่อการเลือกรับชมของผู้รับสาร

สื่อมวลชน (mass media) นับได้ว่าเป็นสื่อที่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหนึ่งหรือจากองค์กรหนึ่ง ไปยังมวลชนจำนวนมากโดยเฉพาะประชาชนทั้งประเทศในเวลาอันรวดเร็ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ การเผยแพร่ในสื่อมวลชนส่วนหนึ่งต้องจ่ายเงินเพื่อซื้อเวลา ซื้อพื้นที่ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร อย่างไรก็ตามองค์กรสามารถใช้สื่อมวลชนแบบให้เปล่าได้ หากองค์กรนั้นมีเรื่องราวที่น่าสนใจแก่การเผยแพร่ หรือบังคับโดยข้อกฎหมาย

การศึกษาเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ถูกพูดถึงกันอย่างมากในสื่อมวลชน แต่การพูดถึงเรื่องเพศนั้น มีการวิเคราะห์รวบรวมปรากฏการณ์เรื่องเพศที่ถูกสื่อมวลชนพูดถึงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540–2545 (วิลาสินี พิพิธกุล, การสื่อสารเรื่องเพศในสังคมไทย) พบว่า ปรากฏการณ์ที่ถูกสื่อมวลชนนำเสนอมากที่สุด คือ ประเด็นความรุนแรงทางเพศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความรุนแรงทางร่างกาย เช่น การข่มขืน การทำร้ายร่างกายอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ส่วนตัว รองลงมาคือ การล่วงละเมิดและการคุกคามทางเพศ การที่ประเด็นเรื่องความรุนแรงทางเพศได้รับการนำเสนอมากที่สุดนี้ สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์เรื่องเพศของสังคมไทยที่มีส่วนสัมพันธ์กับเรื่องของความรุนแรง อันแสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจการครอบงำ และความไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ

เรื่องของค่านิยมก็เป็นสิ่งหนึ่งที่ถูกนำเสนอผ่านสื่อมวลชน ค่านิยม ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ว่าคือ สิ่งที่เป็นคุณหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

ค่านิยมทางเพศ (Sexual Value) หมายถึง หลักการพื้นฐานที่บุคคลยึดเป็นหลักในการปฏิบัติเพื่อดำเนินชีวิตซึ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ โดยค่านิยมทางเพศของบุคคลเกิดจากการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ในสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา ประสบการณ์ กระบวนการขัดเกลาและถ่ายทอดทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ

ปัจจุบันค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกอย่างเปิดเผยในเรื่องเพศ โดยเฉพาะในวัยรุ่นหญิงหากมีค่านิยมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอีกมาก โดยเฉพาะเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การตั้งท้องในวัยเรียน ค่านิยมทางเพศดังกล่าวอาจได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัว สิ่งแวดล้อมต่างๆ สื่อมวลชน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุของการทำให้เกิดพฤติกรรม การลอกเลียนแบบค่านิยมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง

สำหรับเรื่องเพศนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวคนเรามากที่สุด แต่กลับถูกพูดออกมาโดยมีอคติได้น้อยที่สุด ซึ่งสื่อสารมวลชนนับเป็นกลไกหนึ่งในสังคมที่จับเอาความสนใจใคร่รู้ในเรื่องเพศมานำเสนออย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบของข่าว ละคร มีวลิตวิดีโอ และอื่นๆ อีกมากมาย

ขณะที่สื่อมวลชนสามารถตอบสนองการรับรู้ของมนุษย์ ในด้านอารมณ์ความรู้สึกได้เป็นอย่างดีเนื่องจากความจริงของภาพและเสียงที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านการแสดงออกโดยผู้แสดง ทำให้กระตุ้นความรู้สึกของผู้รับชมให้คล้อยตามและนำไปสู่อารมณ์ต่างๆ อาทิ เช่น สนุก เศร้า เป็นต้น (นภาพร ธนะนุทรัพย์, 2551)

หากพิจารณาถึงเนื้อหาเรื่องเพศที่สื่อนำเสนอไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม อาจจัดแบ่งเนื้อหาเป็นกลุ่มได้ใน 2 ลักษณะ คือ กลุ่มแรกแสดงถึงอคติทางเพศ กลุ่มที่สองแสดงถึงความเชื่อกัน ซึ่งเนื้อหาทั้งสองกลุ่มนี้แสดงให้เห็นถึงมายาคติเกี่ยวกับเรื่องเพศที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมไทยได้เป็นอย่างดี

ในกลุ่มอคติทางเพศนั้น มีเดียมอนิเตอร์เคยศึกษาเรื่อง อคติและภาพตัวแทนในละครซิตคอม เมื่อปี 2550 และ ศึกษาเรื่องสื่อกับการผลิตซ้ำความรุนแรงและอคติทางเพศละครซิตคอมในฟรีทีวี เมื่อปี 2555 โดยเปรียบเทียบกับการศึกษาเมื่อปี 2550 พบว่าความรุนแรงทางเพศที่พบ ส่วนใหญ่เป็นความรุนแรงทางวัฒนธรรม หรือ ความรุนแรงที่แฝงผ่านความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ในลักษณะเหมารวม และ เป็นอคติ

จากตัวอย่างงานศึกษาที่กล่าวมา ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์สื่อละครชีวิตคอม หรือ รายการวาไรตี้ล้วนแล้วแต่ยืนยันให้เห็นว่า เรื่องเพศที่ปรากฏในสื่อเหล่านั้นล้วนแล้วแต่เป็นไปเพื่อการตอกย้ำมายาคติเรื่องเพศที่ดำรงอยู่ในสังคมไทย ว่าเพศหญิงเป็นผู้อ่อนแอ ตกเป็นรอง เป็นวัตถุทางเพศเจ้าอารมณ์ ไร้เหตุผล สร้างปัญหา ในขณะที่เพศชายเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็ง เต็มไปด้วยพลังกำลัง เป็นผู้นำ มีเหตุผล

แต่ทว่าในความเป็นจริงแล้วมิใช่ผู้ชาย หรือ ผู้หญิง หรือ บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ทุกคนจะมีคุณสมบัติตามที่สื่อเลือกคัดสรรมานำเสนอ แต่เมื่อสื่อตอกย้ำคุณค่าระหว่างเพศเช่นที่กล่าวมา ก็ย่อมเป็นการส่งผ่านชุดความคิด “ภาพเหมารวม” ที่บิดเบือนจากความเป็นจริง ไปสู่ผู้ชมอย่างมิต้องสงสัย จนอาจกล่าวได้ว่า สื่อมีส่วนสำคัญในการทำให้สังคมไม่หลุดพ้นจากอคติทางเพศ และหากสื่อยังผลิตรายการที่มีเนื้อหาชี้นำอคติทางเพศ ขณะที่ผู้ชมก็ยังคงเฝ้าชม “ความบันเทิงแบบฉาบฉวย” ที่ไม่สะท้อนความเป็นจริงทางสังคมอย่างวันแล้ววันเล่า อย่างไม่มีข้อสงสัยหรือข้อกังขาใดๆ

ปัจจุบันเมื่อวัยรุ่นได้รับชมภาพจากสื่อมวลชนที่มีเนื้อหาทางเพศ ก็จะส่งผลกระทบต่อค่านิยมทางเพศ อีกทั้งในสภาพสังคมปัจจุบันที่วัยรุ่นต้องเผชิญปัญหาต่างๆ นานามากมาย การที่วัยรุ่นเติบโตท่ามกลางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้วัยรุ่นเข้าถึงสื่อได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ดังนั้นจึงอาจจะส่งผลกระทบต่อค่านิยมทางเพศการไม่รู้จักความรักอย่างแท้จริง ความหลงมกมายต่อวัตถุ และสิ่งล่อลวงต่างๆ โดยที่วัยรุ่นไม่ทันได้ยั้งคิด ขาดการควบคุมดูแล เนื่องจากวัยรุ่นขาดการควบคุมตนเอง การตั้งครครก่อนวัยอันควร สิ่งเหล่านี้เป็นภาพสะท้อนของปัญหาทางเพศในวัยรุ่น ซึ่งวัยรุ่นที่เกิดพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้อาจจะส่งผลกระทบจากการรู้เท่าทันสื่อของวัยรุ่น

ดังนั้น การใช้สื่อมวลชนอย่างรู้เท่าทันจึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งการรู้เท่าทันสื่อ นั้น พรทิพย์เย็นจะบก และคณะ (2548) ได้แบ่งการรู้เท่าทันสื่อเป็น 4 ระดับ ได้แก่ 1) การเข้าถึง (Access) 2) การวิเคราะห์ (Analyze) 3) การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) และ 4) การสร้างสรรค์สื่อ (Create) การทำความเข้าใจถึงการระดับรู้เท่าทันสื่อของกลุ่มผู้ใช้สื่อมวลชน จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวนโยบายในการให้ความรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะกับกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังขาดวิจารณญาณในการรับสื่อ การคิดแบบแยกแยะประเด็นปัญหา ไม่มองปัญหาด้านเดียว วิเคราะห์แต่ละประเด็นอย่างละเอียดรอบคอบ พร้อมทั้งใช้สติสัมปชัญญะในการเลือกรับแต่สิ่งดีๆ เข้ามา หากผู้ใช้ไม่มีวิจารณญาณในการใช้สื่อมวลชน เช่น การนำเสนอเรื่องเพศในทางที่ผิด เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับชมเรื่องดังกล่าว ก็อาจจะทำให้เกิดการลอกเลียนแบบ และมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อค่านิยมทางเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาระดับการรู้เท่าทันสื่อทางด้านค่านิยมเรื่องเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อ และการเปิดรับข่าวสาร

“การเปิดรับสื่อ” หรือ “การเปิดรับข่าวสาร” (Media Exposure) นั้น หมายถึง ความบ่อยครั้ง รูปแบบ เนื้อหาของข่าวสารจากการอ่านหนังสือพิมพ์ การดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุ และการพูดคุยกับสื่อบุคคล (ลดาวัลย์ แก้วสินวล, 2553 : Online)

การสื่อสารนั้นจัดได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งในชีวิตของมนุษย์ นอกเหนือจากปัจจัยที่มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดของมนุษย์ ซึ่งได้แก่อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค แม้ว่าการสื่อสารจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับความเป็นความตายของมนุษย์เหมือนกับปัจจัยสี่ แต่การที่จะให้ได้มาซึ่งปัจจัยสี่เหล่านั้น ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมืออย่างแน่นอน มนุษย์ต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ของตนและเพื่ออยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ในสังคม การสื่อสารเป็นพื้นฐานของการติดต่อของกระบวนการสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมาก และประกอบด้วยคนจำนวนมากขึ้นเท่าใดการสื่อสารก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลง เศรษฐกิจ อุดสาหกรรมและสังคมจะนำมาซึ่งความสลับซับซ้อน หรือความสับสนต่างๆ จนอาจก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและไม่แน่ใจแก่สมาชิกของสังคม ดังนั้น จึงต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (ยุพดี ฐิติกุลเจริญ, 2537:3)

ข่าวสารจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจ หรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

นอกจากนั้นข่าวสารยังเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เปิดรับมีความทันสมัย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลก

ปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น ดังที่ ชาร์ลส์ เค. อัทกิน (Charles k. Atkin, 1973:208) ได้กล่าว
ว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากย่อมมีหูตากว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม
และเป็นคนทันสมัยทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

อย่างไรก็ตาม บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือก
รับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน ดังนั้น ข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้ามาไปยัง
บุคคลจากช่องทางต่างๆ นั้นมักจะถูกคัดเลือกตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์
และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสาร จะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ
ในการสื่อสาร (กิตติมา สุรสนธิ, 2533 : หน้า 46-47)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ

แนวคิดเรื่องการรู้เท่าทันสื่อเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทย แต่
ในต่างประเทศมีการพัฒนาและศึกษาแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อกันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในประเทศอังกฤษ แคนาดา และสหรัฐอเมริกา (อุณาโลม จันทร์รุ่งมณีกุล, 2549)

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “การรู้เท่าทันสื่อ” (Media Literacy) เพราะ
ต้องการศึกษาสภาวะของความรู้ การเข้าใจสื่อ อิทธิพลและผลกระทบของสื่อ ความสามารถ
ในการวิเคราะห์สื่อ และความสามารถในการตอบโต้สื่อของผู้รับสารที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
ของงานวิจัย

ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อ

พรทิพย์เย็นจะบก และคณะ (2548) ได้นิยามว่าเป็นความสามารถในการวิเคราะห์
วิจารณ์ และประเมินค่าสื่อ ความสามารถในการเข้าถึงสื่อ นำเสนอสื่อในแบบฉบับของ
ตนเอง และผลิตสื่อเพื่อการสื่อสารได้หลายรูปแบบ นอกจากนี้ การเรียนรู้สื่อยังหมายถึง
กิจกรรมทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างโอกาส
ในการเข้าถึงสื่อ โดยทักษะแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเข้าถึง (Access) คือการได้รับสื่อประเภทต่างๆ อย่างเต็มที่ และรวดเร็ว
สามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆ ได้อย่างเต็มความสามารถ มีการแสวงหา
ข่าวสารจากสื่อหลายประเภท และไม่ถูกจำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งมากเกินไป
2. การวิเคราะห์ (Analyze) คือการตีความเนื้อหาสื่อตามองค์ประกอบ และฟอร์ม
ที่สื่อแต่ละประเภทนำเสนอว่า สิ่งที่น่าเสนอนั้นส่งผลกระทบอะไรบ้างต่อสังคม การเมือง
หรือเศรษฐกิจ โดยใช้พื้นความรู้เดิม และประสบการณ์ในการคาดการณ์ถึงผลกระทบ
ที่จะเกิดขึ้น ที่อาจมาจากการวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร การวิเคราะห์กลุ่ม

เป้าหมายของสื่อ (กลุ่มผู้เปิดรับสื่อ) จุดยืนของสื่อ บริบทต่างๆ ของสื่อที่ส่งผลต่อการนำเสนอของสื่อ โดยอาจใช้วิธีการของการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ การแตกองค์ประกอบย่อยต่างๆ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเหตุผลและผล

3. การประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เป็นผลจากการวิเคราะห์สื่อที่ผ่านมา ทำให้สามารถประเมินค่าคุณภาพของเนื้อหาสารที่ถูกส่งออกมา นั่นว่า มีคุณค่าต่อผู้รับสารมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับสารในด้านใดได้บ้าง คุณค่าที่เกิดขึ้นเป็นคุณค่าที่เกิดขึ้นทางใจ อารมณ์ ความรู้สึก หรือมีคุณค่าทางศีลธรรม จรรยาบรรณ สังคม วัฒนธรรม หรือประเพณีอย่างไรบ้าง สิ่งที่มีคุณค่าเสนอ มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ศาสตร์ใดศาสตร์หนึ่งหรือไม่อย่างไร ในขณะที่เดียวกัน การประเมินค่าที่เกิดขึ้นอาจเป็นการประเมินคุณภาพของสื่อว่าการนำเสนอของสื่อ นั้น มีกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อในประเภทเดียวกัน

4. การสร้างสรรค์สื่อ (Create) การเรียนรู้สื่อ รวมถึงการพัฒนาทักษะการสร้างสื่อ ในแบบฉบับของตนเองขึ้นมา เมื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจสามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ ประเมิน ค่าสื่อ ได้อย่างถ่องแท้แล้ว ทุกคนจะต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ผลิตที่จะต้องวางแผน เขียนบท ค้นคว้าข้อมูล เนื้อหา มาประกอบตามเทคโนโลยีของสื่อ หรือรูปแบบองค์ประกอบของสื่อแต่ละประเภท เพื่อที่จะสามารถสื่อให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตนได้วางไว้ การพัฒนาทักษะนี้จึงเป็นบทสรุปที่ทำให้กระบวนการเรียนรู้สื่อ ได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

ดังนั้น “การรู้เท่าทันสื่อ” จะหมายถึง การที่ผู้รับสารรู้เท่าทันการสื่อสาร ทั้งกระบวนการ ตั้งแต่การรู้เท่าทันจุดมุ่งหมายแท้ๆ ของผู้ส่งสาร รู้ทันความหมายแท้ๆ ของสาร รู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันผลโดยตรง และผลกระทบสืบเนื่องของการสื่อสารครั้งนั้น รวมถึงมีวิสัยทัศน์ และวิสัยคิดสนใจเลือกวางท่าทีในการสื่อสาร ให้เหมาะสมแก่สถานการณ์ หรือภาวะการณ์นั้น (สุขุมล จันทวี, 2550)

จากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อของพรทิพย์ เข็นจะบก (2548) มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ มีระดับการรู้เท่าทันสื่อมวลชนในระดับใด อย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับคำนิยามทางเพศ

คำว่า “คำนิยามทางเพศ” นั้น เป็นการผสมคำระหว่างคำว่า “คำนิยาม” และ “เพศ” ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจ และหา

ความสัมพันธ์ของคำว่า “ค่านิยม” และ “เพศ” ในการนิยามความหมายของคำว่า “ค่านิยมทางเพศ” ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“ค่านิยม” เป็นตัวแปรสำคัญที่มีต่อพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่างๆ ในด้านสังคมศาสตร์เกือบทุกสาขาวิชาในทางการศึกษาถือได้ว่า “ค่านิยม” เป็นได้ทั้งตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ในฐานะตัวแปรตาม ค่านิยมจะเป็นผลผลิตของวัฒนธรรม สังคม สถาบัน รวมทั้งแรงผลักดันส่วนบุคคลที่ต่างก็มีอิทธิพลในการกำหนดค่านิยมขึ้นมาและในฐานะที่เป็นตัวแปรอิสระ ค่านิยมจะมีผล และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน ซึ่งการศึกษาถึงค่านิยมในกลุ่มบุคคล จะทำให้เข้าใจและอธิบายถึงพฤติกรรม ตลอดจนการคาดหมายพฤติกรรมของบุคคลได้ส่วนหนึ่งเนื่องจากค่านิยมมีส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการกำหนด หรือผลักดันให้เกิดพฤติกรรม (สุพัตรา บุญญาภาพพงศ์, 2548:9)

ค่านิยมทางเพศที่ถูกต้อง

ในประเทศไทย มีความเป็นไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยเฉพาะค่านิยมในเรื่องเพศ ซึ่งมีมุมมองได้ 2 ทาง ดังนี้คือ

1. ค่านิยมทางเพศในเรื่องที่ไม่ถูกต้องสำหรับคนไทย ได้แก่

1.1 การไม่เผยแพร่ความจริงในเรื่องเพศหรือการ ไม่ให้ความรู้เรื่องเพศแก่นุตรหลาน โดยคิดว่าเป็นเรื่องหยาบคาย หรือน่าอาย

1.2 การ ไม่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้บุคคลในสังคมพุดคุยกันในเรื่องเพศอย่างเปิดเผย

1.3 การยกย่องให้เพศชายเป็นใหญ่กว่าเพศหญิง

1.4 การมีเพศสัมพันธ์ก่อนการสมรสโดยถือว่าเพศชายไม่ผิด

ค่านิยมเหล่านี้ทำให้บุคคลในสังคมมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องรวมทั้งมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้อง เช่น การเอาเปรียบเพศตรงกันข้ามเมื่อมีโอกาสด ความไม่เสมอภาคระหว่างเพศ การถูกเพศตรงกันข้าม อันเป็นผลต่อความรักความผูกพัน ความสงบสุขในครอบครัวและสังคมโดยรวม

2. ค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทย

2.1 หญิงไทยมักจะรักษานวลสงวนตัว ไม่มีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน

2.2 ชายไทยไม่ควรล่าส่อนทางเพศเพราะอาจเกิดผลเสียโดยการติดโรค

2.3 ชายไทยมีความรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่หลอกลวง ไม่หมั่นเหง่น้ำใจ

2.4 ชายไทยรับผิดชอบต่อครอบครัว

การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างเพศในวัยรุ่น เป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตวัยรุ่นที่ต้องการเพื่อนหรือคนพิเศษที่เข้าใจ ให้ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือ แต่การมีสัมพันธ์ภาพระหว่างเพศจะต้องมีขอบเขตที่เหมาะสมและสอดคล้องกับค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงามของสังคมไทย ซึ่งในการที่จะเลือกสัมพันธ์ภาพระหว่างเพศแบบใดและปฏิบัติอย่างไร จะเหมาะสมนั้น วัยรุ่นจะต้องมีวิจารณญาณมีสติสัมปชัญญะ และมีเหตุผลในการเลือก

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมทางเพศ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมทางเพศ มีอยู่หลายประการ อาทิเช่น

1. ด้านเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากว่า โดยธรรมชาติ วัยรุ่นจะมีความผูกพันและให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด มีการเลียนแบบ เห็นคล้อยตาม ในหลายๆ ด้าน

2. ด้านครอบครัว เป็นด้านที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวัยรุ่นเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะครอบครัว เป็นสถาบันแรกของการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ การเรียนรู้แบบอย่าง การแสดงออก บุคลิกภาพ ซึ่งจะมีการ ลอกเลียนแบบ เรียนรู้จากบิดามารดา ค่านิยมทางเพศที่ครอบครัวมีการปลูกฝังให้แก่บุตรมีความสำคัญต่อค่านิยมและพฤติกรรมการแสดงออก เป็นอย่างมาก (ปิยวร กุมภีรัตน์, 2546)

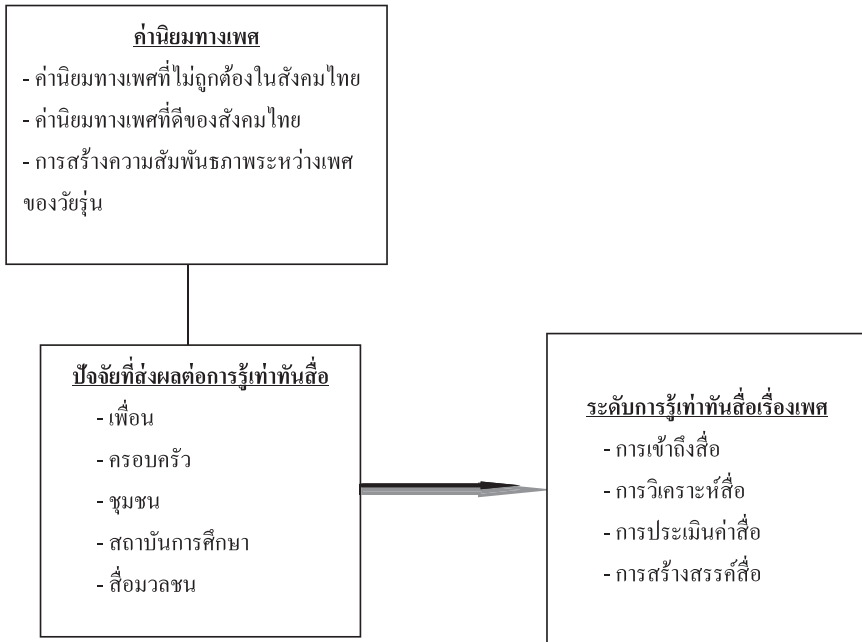
3. ด้านชุมชน เป็นด้านที่มีอิทธิพลต่อเรื่องเพศเช่นกัน โดยอาจมีอิทธิพลต่อเรื่องเพศ ทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น หากมีการเปิดเสรีของสถานเริงรมย์วัยรุ่นในชุมชน ก็จะเห็นและชินต่อภาพที่เกิดขึ้นในชุมชน จนคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดา

4. โรงเรียน ปัจจุบัน โรงเรียนเป็นสถาบันที่เด็กวัยรุ่นได้เรียนรู้บทบาทเรื่องเพศ ผ่านหลักสูตรต่างๆ ของโรงเรียน เช่น สุขศึกษา การอยู่ร่วมกันในสังคม ความเชื่อและค่านิยมต่างๆ

5. สื่อมวลชน สื่อในปัจจุบันมีความรวดเร็ว ทันสมัยและกว้างไกล สามารถเรียนรู้ได้อย่างกว้างไกล สื่อเหล่านี้อาจเสนอทั้งสิ่งที่ไม่ดี และสิ่งที่ดี หากวัยรุ่นไม่สามารถแยกแยะ ใช้ความคิด ความเชื่อ และกระบวนการกลุ่ม เลือกในสิ่งที่มีผลทางลบต่อตนเอง ต่อครอบครัว สังคมและชุมชน ก็จะทำให้วัยรุ่นกลุ่ม นั้นได้รับการปลูกฝังค่านิยมในทางไม่ถูกต้อง เช่น การนำเสนอพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เช่น การ กอด จูบ แล่โลม การมีเพศสัมพันธ์ เป็นต้น

โดยงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายกับหญิง และศึกษาเบื้องต้นของค่านิยมทางเพศ ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมทางเพศ ทั้งนี้จะนำแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมทางเพศไปใช้ในการนิยามศัพท์ การออกแบบงานวิจัย และอภิปรายผลของงานวิจัย

กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย (Conceptual Framework)

ระเบียบวิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักเรียนระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มนักเรียนระดับอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย การกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นสูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage random Sampling) ของนักเรียนระดับอุดมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนักเรียนระดับอุดมศึกษา จังหวัดเชียงราย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

สถิติที่ใช้เป็นค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 15-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 85.80 ส่วนใหญ่เรียนอยู่ระดับชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 84.50 เปิดรับชมละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเรื่องเพศอยู่ในระดับต้นปานกลาง ช่วงเวลาที่รับชมละครโทรทัศน์มากที่สุดคือช่วงเวลา 20.01-00.00 น. คิดเป็นร้อยละ 51.20 โดยจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการสมรสของบิดา-มารดา พบว่า สถานภาพการสมรสกัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ร้อยละ 65.50

สำหรับผลการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นค่านิยมทางเพศ การรู้เท่าทันสื่อทางเพศ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อทางเพศ มีดังนี้

1) ค่านิยมทางเพศ

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความคิดเห็นต่อค่านิยมทางเพศของนักศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ยรวม (แต่ละด้าน)
1. วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องปกติ	3.03	1.08	ปานกลาง	ค่านิยมทางเพศที่ดีของสังคมไทย $\bar{x} = 3.65$ ระดับมาก
2. ชาวไทยควรมีความรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่หลอกลวง ไม่ข่มเหงน้ำใจ	4.28	1.06	มากที่สุด	
3. วัยรุ่นเปลี่ยนคู่นอนเป็นเรื่องที่ทำได้ หากยังไม่แต่งงาน	2.60	1.15	น้อย	ค่านิยมทางเพศที่ไม่ถูกต้องในสังคมไทย $\bar{x} = 3.50$ ระดับมาก
4. ปัจจุบันผู้ชายไทยมีความรับผิดชอบต่อครอบครัวน้อยลง	3.54	0.97	มาก	
5. วัยรุ่นในปัจจุบันแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย	3.38	0.82	ปานกลาง	
6. ในปัจจุบันมักจะไม่มีการวางแผนครอบครัวล่วงหน้า	3.71	0.94	มาก	
7. วัยรุ่นในปัจจุบันมักจะใช้อารมณ์ตัดสินใจมากกว่าเหตุผล	4.09	0.81	มาก	
8. ในปัจจุบันเกิดปัญหาหย่าร้างกันมากขึ้น เพราะมีรสนิยมแตกต่างกัน	3.73	0.82	มาก	
9. ผู้หญิงสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยไม่ต้องการให้ผู้ชายมารับผิดชอบดูแล	3.57	0.96	มากที่สุด	การสร้างความสัมพันธ์ภาพระหว่างเพศของวัยรุ่น $\bar{x} = 3.35$ ระดับปานกลาง
10. ในปัจจุบันการเลือกคู่ครองไม่ได้เริ่มพื้นฐานจากความรัก	3.30	1.02	ปานกลาง	
11. เวลามีปัญหาภายในครอบครัว ฉันมักจะเป็นคนแก้ไขปัญหา	3.18	0.85	ปานกลาง	
รวม	3.49	0.95	มาก	

ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อค่านิยมทางเพศของนักศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาจะเห็นด้วยกับค่านิยมที่ว่าชาวไทยควรมีความรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่หลอกลวง

ไม่ข่มเหงน้ำใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.28$) รองลงมานักศึกษาเห็นด้วยกับคำนิยามที่ไม่ถูกต้องในสังคมไทยที่เห็นว่าสิ่งที่วัยรุ่นในปัจจุบันมักจะใช้อารมณ์ตัดสินใจมากกว่าเหตุผล ($\bar{x}=4.09$) และในปัจจุบันเกิดปัญหาหยาบร้ายกันมากขึ้น เพราะมีรสนิยมแตกต่างกัน ($\bar{x}= 3.73$)

2) การรู้เท่าทันสื่อทางเพศของนักศึกษา

ตารางที่ 2 ตารางแสดงระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา

รายการประเมิน	จ	S.D.	ระดับการรู้เท่าทันสื่อ	ค่าเฉลี่ยรวม (แต่ละด้าน)
1. สามารถแยกแยะได้ว่าละครโทรทัศน์มักนำเสนอเรื่องราวผู้หญิงมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายก่อนแต่งงาน	3.77	0.83	มาก	การเข้าถึงสื่อ $\bar{x} = 3.48$ ระดับมาก
2. สามารถเขียนจดหมาย หรือส่งอีเมลล์ไปยังผู้สร้างละครโทรทัศน์เมื่อเห็นว่านักแสดงหญิงแต่งกายล่อแหลมเปิดเผยเรือนร่างมากเกินไป	2.75	1.10	ปานกลาง	
3. ดูละครโทรทัศน์ที่เนื้อหาผู้ชายเอาจริงเอาจังเปรียบผู้หญิงท่านสามารถเข้าใจได้เลยว่า เป็นสิ่งที่ผู้ชายไม่ควรทำกับผู้หญิง	3.79	1.02	มาก	
4. สามารถดูละครโทรทัศน์ที่มีการสื่อความหมายเรื่องการแสดงความหึงหวะระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง ย้อนหลังได้จากสื่ออินเทอร์เน็ต	3.61	0.95	มาก	
5. สามารถเปรียบเทียบชีวิตจริงกับละครโทรทัศน์ได้ว่าการยกย่องเพศชายเป็นใหญ่กว่าเพศหญิงมีแค่ในละครโทรทัศน์เท่านั้น	3.46	1.00	มาก	การวิเคราะห์สื่อ $\bar{x} = 3.79$ ระดับมาก
6. สามารถแยกแยะได้ว่าการแต่งกายขยุ้มตัวของตัวแสดงในละครโทรทัศน์เป็นเพียงการแสดงเท่านั้น	3.79	0.94	มาก	
7. สามารถแยกแยะได้ว่าผู้ชายข่มเหงรังแกผู้หญิงเป็นสิ่งที่ผิด จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตในสังคม	4.09	0.90	มาก	
8. สามารถแยกแยะลักษณะของผู้ที่ควรคบ และไม่ควรคบ หลังจากดูละครโทรทัศน์ โดยไม่ได้ดูเพียงรูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น	3.85	0.94	มาก	
9. สามารถเปรียบเทียบ ระหว่างนวนิยายและละครโทรทัศน์ได้ว่า มีการนำเสนอเรื่องการรักนวลสงวนตัวของผู้หญิงแตกต่างกัน	4.09	0.81	มาก	
10. สามารถเข้าใจว่าตัวละครผู้ชายสามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกเมื่อเผชิญต่อปัญหาได้น้อยกว่าผู้หญิง จากการชมละครโทรทัศน์	3.68	0.84	มาก	

รายการประเมิน	χ	S.D.	ระดับการรู้เท่าทันสื่อ	ค่าเฉลี่ยรวม (แต่ละด้าน)
11. สามารถนำเรื่องความซื่อสัตย์ต่อชีวิตคู่ที่ได้ชมจากละครโทรทัศน์ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	3.86	0.84	มาก	การประเมินค่าสื่อ χ = 3.80 ระดับมาก
12. สามารถบอกได้ว่าละครโทรทัศน์ไม่มีคุณภาพเพราะนำเสนอการตบตีแย่งของผู้หญิงเพื่อแย่งชิงผู้ชาย	3.56	0.97	มาก	
13. เคยร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแสดงในละครโทรทัศน์เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรบนเว็บไซต์ต่างๆ	2.76	1.25	ปานกลาง	การสร้างสรรค์สื่อ χ = 3.17 ระดับปานกลาง
14. สามารถเขียนบทละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาของการใช้ชีวิตได้	2.94	1.09	ปานกลาง	
15. สามารถบอกได้ว่าละครโทรทัศน์เรื่องใดสื่อถึงความรุนแรง ความก้าวร้าว ระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย	3.65	0.97	มาก	
16. สามารถศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องชีวิตสมรส เพื่อนำมาผลิตละครโทรทัศน์	3.33	1.02	ปานกลาง	
รวม	3.55	0.97	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงระดับการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ภาพรวมนักศึกษามีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.55$) อยู่ในระดับที่ 3 คือสามารถการประเมินค่าสื่อ (Evaluate) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถแยกแยะได้ว่าผู้ชายข่มเหงรังแกผู้หญิงเป็นสิ่งที่ไม่ดี จะส่งผลต่อการใช้ชีวิตในสังคม มีการรู้เท่าทันระดับสูง ($\bar{x} = 4.09$) รองลงมา คือ สามารถนำเรื่องความซื่อสัตย์ต่อชีวิตคู่ที่ได้ชมจากละครโทรทัศน์ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ระดับสูง ($\bar{x} = 3.86$)

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษา

ตารางที่ 3 ตารางแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ

รายการประเมิน	χ	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ยรวม (แต่ละด้าน)
1. มีความผูกพันและให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด	4.03	0.69	มาก	ด้านเพื่อน χ = 3.65 ระดับมาก
2. มีความคิด การแต่งกาย การแสดงออก ที่คล้ายเพื่อน เพื่อให้เพื่อนยอมรับกันเป็นสมาชิกกลุ่ม	3.20	0.89	ปานกลาง	

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ยรวม (แต่ละด้าน)
3. สถาบันแรกของการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ การเรียนรู้แบบอย่างการแสดงออก บุคลิกภาพ มาจากครอบครัว (บิดา มารดา)	4.25	0.80	มากที่สุด	ด้านครอบครัว $\bar{x} = 4.29$ ระดับมากที่สุด
4. ครอบครัว (บิดา มารดา) ที่มีเวลาในการเลี้ยงดูบุตร ใกล้ชิดบุตร ก็จะมีโอกาสในการอบรม สั่งสอนและเป็นแบบอย่างได้มากในเรื่องของค่านิยมทางเพศ	4.34	0.73	มากที่สุด	
5. ชุมชน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันมีผลต่อค่านิยมทางด้านเพศมากที่สุด	3.89	0.83	มาก	ด้านชุมชน $\bar{x} = 3.86$ ระดับมาก
6. การเปิดสถาบันเชิงในชุมชน ถือว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาสามารถทำได้	3.27	1.06	ปานกลาง	
7. สถาบันโรงเรียนมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังค่านิยมเรื่องเพศของวัยรุ่น	4.03	0.82	มาก	ด้านสถานการศึกษา $\bar{x} = 4.07$ ระดับมาก
8. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาควรจะมีการปลูกฝังให้เด็กและวัยรุ่นได้รู้บทบาทของตนเอง และรู้บทบาทที่แสดงต่อผู้อื่น	4.12	0.80	มาก	
9. ผู้รู้เรื่องเพศจากละครโทรทัศน์มากกว่าแหล่งอื่นๆ	3.22	0.95	ปานกลาง	ด้านสื่อมวลชน $\bar{x} = 3.50$ ระดับมาก
10. ละครโทรทัศน์มักมีการนำเสนอพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ทำให้วัยรุ่นมีการรับรู้ค่านิยมทางเพศที่ไม่เหมาะสม	3.78	0.80	มาก	
รวม	3.81	0.84	มาก	

จากตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ พบว่า ครอบครัว (บิดา มารดา) ที่มีเวลาในการเลี้ยงดูบุตร ใกล้ชิดบุตร ก็จะมีโอกาสในการอบรม สั่งสอน และเป็นแบบอย่างได้มากในเรื่องของค่านิยมทางเพศมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.34$) รองลงมา คือ สถาบันแรกของการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ การเรียนรู้แบบอย่างการแสดงออก บุคลิกภาพ มาจากครอบครัว (บิดา มารดา) ($\bar{x} = 4.25$) และมีความคิด การแต่งกาย การแสดงออก ที่คล้ายเพื่อน เพื่อให้เพื่อนยอมรับนับเป็นสมาชิกกลุ่มมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.20$)

ผลการวิเคราะห์ค่าความถดถอยเชิงพหุคูณ (multiple regressions) เพื่อทดสอบ
ความสัมพันธ์ของ ตัวแปร

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อระดับ
การรู้เท่าทันสื่อ

ตัวแปรอิสระ	ระดับการรู้เท่าทันสื่อ	
	Correlation (r)	Betas (B)
<u>ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อ</u>		
<u>ระดับการเข้าถึงสื่อ</u>		
เพื่อน	.125	.223*
ชุมชน	.148	.183*
สื่อ	.161	.130
<u>ระดับการวิเคราะห์สื่อ</u>		
เพื่อน	.206	.276*
ชุมชน	.278	.310*
สื่อ	.284	.092
<u>ระดับการประเมินค่าสื่อ</u>		
การศึกษา	.239	.308*
ครอบครัว	.276	.227*
สื่อ	.312	.209*
<u>ระดับการสร้างสรรคสื่อ</u>		
สื่อ	.163	.286*
Total R ² (ร้อยละ)		48.04

Note : * (P <0.05)

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของนักศึกษา
ระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่” ผู้วิจัยมีประเด็นข้อค้นพบจากผล
การวิจัย ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

ระดับความคิดเห็นเรื่องค่านิยมเรื่องเพศ

จากผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเรื่องค่านิยมทางเพศของนักศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ชายไทยควรมีความรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่หลอกลวง ไม่ข่มเหงน้ำใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมา คือ วัยรุ่นในปัจจุบันมักจะใช้อารมณ์ตัดสินใจมากกว่าเหตุผล ($\bar{x} = 4.09$) วัยรุ่นเปลี่ยนคู่นอนเป็นเรื่องที่ทำได้ หากยังไม่แต่งงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.60$) ซึ่งสอดคล้องกับ สุพัตรา บุญญานุภาพพงศ์ (2548) ที่กล่าวถึงค่านิยมที่ถูกต้องในประเทศไทยว่า ค่านิยมทางเพศเรื่องที่ต้องการก็คือชายไทยควรมีความรับผิดชอบต่อเพศหญิง ไม่ควรหลอกลวง และไม่ข่มเหงน้ำใจ ของผู้หญิง รวมถึงวิถีทางอารมณ์ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้ครองเรือน เพราะวิถีทางอารมณ์จะเป็นผู้สุขุมรอบคอบ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถปรับตัวได้ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่ถือว่านักศึกษาเห็นว่าค่านิยมดังกล่าวเป็นค่านิยมที่ควรทำในสังคมไทย

ระดับการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับสูง โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาจะมีระดับการรู้เท่าทันสื่อเกือบทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการสร้างสรรค์สื่อ ที่จะมีการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะอธิบายได้ว่า นักศึกษายังคงมองสังคมไม่รอบด้าน เข้าใจชีวิตไม่ถ่องแท้ ซึ่งนักศึกษายังคงต้องพึงพาการดูแลการสถาบันต่างๆ ทั้งสถาบันครอบครัว การศึกษา สื่อมวลชน ซึ่งควรแนะนำสื่อที่เหมาะสมกับเยาวชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อใช้ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ โดยอาจจะแนะนำสื่อที่เหมาะสมโดยการเริ่มต้นที่การเลือกเนื้อหาของสื่อที่กลุ่มนักศึกษาสนใจ จัดสาระสำคัญของเนื้อหาต่างให้สอดคล้องกับเรียนรู้ โดยไม่เน้นเรื่องความรุนแรง หรือเน้นเรื่องเพศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งการศึกษารังนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขใจ ประเทืองสุขเลิศ (2549) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ ในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า ทักษะการประเมินค่าสื่อเป็นทักษะที่ให้ความสำคัญมากเป็นอันดับแรก ในขณะที่ทักษะการสร้างสรรค์สื่อถือเป็นอันดับสุดท้าย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ

ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ ผลการวิจัยพบว่า ครอบครัว มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อมากที่สุด จะเห็นได้ว่านักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัด

เชิงใหม่และเชิงรายยังคงให้ความสำคัญกับสถาบันแรกอยู่ สถาบันครอบครัวยังคงเป็นสถาบันของการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ การเรียนรู้แบบอย่างการแสดงออก โดยที่ครอบครัว (บิดา มารดา) ที่มีเวลาในการเลี้ยงดูบุตรอย่างใกล้ชิด ก็จะมีโอกาสในการอบรมสั่งสอนเป็นแบบอย่างได้มากในเรื่องของค่านิยมทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับปิยวรร กุมภีรัตน์ (2546) ที่กล่าวมากเป็นด้านที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวัยรุ่นเป็นอย่างมากเช่นกัน เพราะครอบครัวเป็นสถาบันแรกของการปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ การเรียนรู้แบบอย่างการแสดงออก บุคลิกภาพ ซึ่งจะมีการ ลอกเลียนแบบ เรียนรู้จากบิดามารดา ค่านิยมทางเพศที่ครอบครัวมีการปลูกฝังให้แก่บุตรมีความสำคัญต่อค่านิยมและพฤติกรรมการแสดงออกเป็นอย่างมาก เช่น บางครอบครัวถือว่าควรแสดงออกถึงการรักกันวล สวณตัว การไม่ชิงสุกก่อนห่ม ครอบครัวยุคใหม่ที่มีเวลาในการเลี้ยงดูบุตร ใกล้ชิดบุตร ก็จะมีโอกาสในการอบรม สั่งสอน และเป็นแบบอย่างได้มาก แต่หากครอบครัวที่ไม่มีเวลาสำหรับบุตร ต้องใช้เวลาในการทำมาหาเลี้ยงชีพ บุตรก็จะขาดโอกาสของการอบรมปลูกฝังแต่บุตรจะไปเรียนรู้ลอกเลียนแบบตามสภาพการณ์ เช่น จาก กลุ่มเพื่อน และปัจจุบันวัยรุ่นหญิงบางส่วนก็มีค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสเป็นเรื่องที่สามารถยอมรับได้ (ปิยวรร กุมภีรัตน์, 2546)

นอกจากนี้นักศึกษายังเห็นว่าสื่อมวลชนก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ ด้านที่สอดคล้องกับ นางลัดขันธ์ เอมประดิษฐ์ และคณะ (2540) กล่าวว่า ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเป็นอย่างมาก สิ่งสำคัญที่เป็นตัวถ่ายทอดความรู้และค่านิยมทางเพศให้แก่วัยรุ่น คือ สื่อ และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาก้าวไกลในยุคปัจจุบันมาก วัยรุ่นจะรับและเลียนแบบโดยเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องที่ทันสมัย มากกว่าที่จะศึกษาอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น หากวัยรุ่นมีการรับรู้ค่านิยมทางเพศจากสื่อ โดยขาดการวิเคราะห์ ไตร่ตรอง หรือขาดผู้ช่วยชี้แนะแนวทาง อาจทำให้วัยรุ่นได้รับรู้ประสบการณ์ที่ไม่ เหมาะสมได้ นอกจากนี้ ด้านการสื่อสารที่มีความรวดเร็ว ว่องไว ทันสมัย สามารถติดต่อกันได้ทั่วโลก ทำให้วัยรุ่นสามารถติดต่อเพศตรงข้ามได้อย่างเสรี โอกาสที่จะมีความเสี่ยงทางด้านเพศสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. จากผลการวิจัยจะพบว่านักศึกษาจะมีการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศอยู่ในระดับมาก คือ อยู่ ระดับที่ 3 การประเมินค่าสื่อได้ ซึ่งนักศึกษาควรจะต้องรู้เท่าทันสื่อในระดับที่ 4 คือ การสร้างสรรค์สื่อ ดังนั้น จึงควรมีการสนับสนุนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของ วัยรุ่นอย่างแท้จริง เพื่อช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับวัยรุ่น ป้องกันให้มีการดำเนินชีวิตไปในทางที่เหมาะสม

2. ผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศ ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดได้แก่ครอบครัวและสื่อมวลชน ดังนั้น ควรมีการเน้นกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อเรื่องเพศของคนในครอบครัว โดยที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นภาครัฐ อาจจะหาวิธีการส่งเสริม เพื่อให้เข้าถึงครอบครัวที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงความพึงพอใจในด้านค่านิยมทางเพศของผู้ชมละครโทรทัศน์ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเนื้อหาของละครโทรทัศน์เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการรับสารของผู้ชมละครโทรทัศน์ต่อไป

2. ควรศึกษาถึงค่านิยมทางเพศในสื่ออื่นๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น เพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบ และเข้าใจรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาความรักหนุ่มสาวผ่านสื่อต่างๆ มากขึ้น

3. ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษากลุ่มเป้าหมายในระดับมหาวิทยาลัยเท่านั้น ควรจะ ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาเพื่อให้เห็นทิศทางหรือแนวทางการรู้เท่าทันสื่อในเรื่องค่านิยมทางเพศ

รายการอ้างอิง

หนังสือ

- กิตติมา สุรสนธิ. (2533). **ความรู้ทางการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นงลักษณ์ เอ็มประดิษฐ์ และคณะ. (2540). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพศศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภาพร ธนะนุทรัพย์. (2551). **อิทธิพลของสื่อละครทางโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมด้านจริยธรรม : กรณีศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล**.
- ปิยวร กุมภีรัตน์. (2546). **ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่นำไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นในจังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการส่งเสริมสุขภาพ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุพดี จิตติกุลเจริญ. (2537). **ทฤษฎีการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วิลาสินี พิพิธกุล. **การสื่อสารเรื่องเพศในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2548). **คู่มือการเรียนรู้เท่าทันสื่อ**. สำนักพิมพ์ปิ่นโต พับลิชชิง. กรุงเทพฯ.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. “**การเรียนรู้เท่าทันสื่อบนสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองของประเทศไทย : กรณีศึกษาเฉพาะสื่อกระแสหลักและสื่อใหม่ ในช่วงเวลาหาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. 2554**” บทความ. คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2556.
- สุขุมล จันทวี. (2550). **การวิเคราะห์เพลงไทยสากลแนวใหม่ในช่วงปี พ.ศ.2524-พ.ศ.2534**. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพัตรา บุญญานุกาพพงศ์. (2548). **ปัจจัยที่มีผลต่อค่านิยมทางเพศของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุณาโลม จันทรรุ่งมณีกุล. (2549). **เปิดประตูสู่การเรียนรู้เท่าทันสื่อ : แนวคิดทฤษฎีและประสบการณ์การเรียนรู้เท่าทันสื่อเพื่อสุขภาพ**. นนทบุรี : โครงการสื่อสร้างสรรค์สุขภาพ.

ภาษาอังกฤษ

- Bate, J., &. **Theory of media literacy : A cognitive approach**. California : Sage Publication. 2007.

McCombs, Maxwell E. and Becker, Lee B. 1979. Using Mass Communication Theory.
N.J : Prentice Hall, Inc. (1979).
Potter, W., J. Media Literacy. UK : Sage publications, 1998.
Silverblatt. Media Literacy: Keys to Interpreting Media Messages. 1995.

เว็บไซต์

<http://th.wikipedia.org>
www.checkfacebook.com
www.clipmass.com